

روایت مظلومیت و اقتدار

اکبرولی‌زاده استاد دانشگاه تهران

روایت مظلومیت و اقتدار، تغییر دهد. دکتر پزشکیان در شرایطی سخن گفت که جهان چشم به جنگ ایران و آمریکا دوخته بود و هر جمله او می‌توانست بازتابی فوری در رسانه‌های بین‌المللی داشته باشد. او سخنرانی خود را با یک نقطه‌عطف احساسی آغاز کرد: «من از ایرانی می‌آیم که رهبر ما را ترور کردند. در این جمله، در کنار اشاره به شهادت کودکان میناب و لامرد، ترور دانشمندان و حملات آمریکا و اسرائیل، چارچوبی انسانی و ملموس برای روایت ایران ساخت؛ چارچوبی که عمداً در برابر تصویرسازی آمریکا از ایران به‌عنوان «تروریست» قرار گرفت. دکتر پزشکیان در ادامه، ترکیبی از مظلومیت و اقتدار را به نمایش گذاشت. از یک سو بر این نکته تأکید کرد که ایران قربانی تروریسم دولتی بوده است و از سوی دیگر اعلام کرد: «هیچ حمله‌ای بی‌پاسخ نمی‌ماند» و دفاع ایران مشروع و محدود به «سرزمین‌هایی است که

چهار پیام مقتدرانه پزشکیان به جهان

نماینده سابق ایران در کمیته سوم مجمع عمومی سازمان ملل

مواضع مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهوری در هشتاد و یکمین نشست مجمع عمومی سازمان ملل متحد را می‌توان در چهار محور اصلی صورت‌بندی کرد: محورهای که در مجموع، تصویری از رویکرد جمهوری اسلامی ایران در مواجهه با تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی ارائه می‌دهد. اهمیت این سخنان از آن جهت دوچندان است که در برابر نمایندگان عالی‌رتبه کشورهای جهان از رؤسای جمهوری و پادشاهان تا وزرای خارجه بیان شد و تلاش داشت روایت ایران از تحولات جاری را با صراحت در سطح بین‌المللی مطرح کند. نخستین محور، تأکید همزمان بر اقتدار دفاعی و ظرفیت دیپلماسی است. ایران از یک سو بر آمادگی خود برای دفاع قاطعانه از کشور، امنیت ملی و مردم تأکید دارد و از سوی دیگر، دیپلماسی و مذاکره را همچنان بخشی از سازوکار روابط بین‌المللی می‌داند. تأکید بر نقش جمهوری به‌اینکه که مردم ایران در برابر تجاوز و جنگ ظالمانه ایستادی خواهند کرد، در کنار اعلام آمادگی برای جنگ نبوده و خواهان جنگ نیست، اما در برابر تجاوز قاطعانه ایستادگی می‌کند و همزمان مسیر گفت‌وگو را بر مبنای حقوق بین‌الملل باز می‌گذارد. محور دوم، به چالش کشیدن روایت تروریسم و مصادیق آن بود. در شرایطی که رئیس‌جمهوری آمریکا بار دیگر ایران را در چارچوب ادعای حمایت از تروریسم تعریف کرده است، پزشکیان این پرسش اساسی را در برابر جامعه جهانی قرار داد که «تروریست کیست و تروریست‌ها چه کسانی هستند؟» اشاره به حمله به مدرسه میناب و کشته شدن ۱۶۷ کودک، حمله به سالن ورزشی لامرد، هدف قرار گرفتن بیمارستان‌ها و رسانه‌ها، تروریسم غیر مردم، کشتی‌های صیادی و کسب‌وکارهای عادی، در

فاطمه غریبی گروه دیپلماسی

مسعود پزشکیان ، رئیس جمهوری در سخنرانی صریح روز گذشته خود در هشتاد و یکمین نشست مجمع عمومی سازمان ملل با به چالش کشیدن روایت رسمی

پزشکیان ؛ نماد مقاومت و حقانیت ایرانی در سازمان ملل

سخنرانی پزشکیان را می‌توان «مانیفست حقانیت و مقاومت» ایرانی در سازمان ملل متحد دانست. بسیاری از جریان‌ها و گروه‌های داخل کشور در روزهای گذشته ادبیات انتقادی درباره سفر رئیس‌جمهوری اسلامی ایران را بیان کرده و به این ترتیب نگران بودند که چه رویکردی ادبیاتی در انگاره و الگوی رفتاری رئیس‌جمهوری ایران به کار گرفته خواهد شد؛ واقعیت آن است که این افراد و جریانات هنوز وقوف چندانی نسبت به «روح ایرانی»، «اندیشه انقلابی» و «مسئولیت راهبردی» رئیس‌جمهوری اسلامی ایران نداشته یا اینکه در فضای قضاوت‌های ذهنی و ادبیات انتزاعی گرفتار شده‌اند. قضاوت درباره مسعود پزشکیان را نمی‌توان صرفاً بر اساس سخنرانی نامبرده در مجمع عمومی سازمان ملل متحد به انجام رساند. واقعیت این است که پزشکیان در دورانی تاریخی مسئولیت ریاست جمهوری ایران را عهده‌دار شد که اولاً تهدیدات منطقه‌ای و بین‌المللی علیه ایران در حال گسترش و تصاعد بود. ثانیاً جمهوری اسلامی نیازمند انسجام بخشی ساختاری و اجتماعی بوده است. ثالثاً گروه‌های نسلی و نوظهور و گروه‌های قومی که نسبت به موجودیت، حقانیت و جایگاه ساختاری ابهام داشتند، خود را در قالب «هویت ایرانی و اسلامی» تعریف کردند. چنین

«ایران» در گفت‌وگو با کارشناسان، دیپلمات‌ها و اساتید دانشگاه‌ها ابعاد سخنرانی صریح رئیس‌جمهوری در سازمان ملل را بررسی کرد

روایت پزشکیان علیه روایت غرب

واشنگتن از مناقشه ایران کوشید جایگاه شاکلی و متهم را در معادله‌ای که دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا ترسیم کرده بود، دوباره تعریف کند. این روایت در یکی از صریح‌ترین فرازهای آن با اشاره همزمان به برخورداری اسرائیل از سلاح هسته‌ای و حضور بازرسان آژانس در ایران، تناقض عمیق استانداردهای دوگانه غرب را به رخ

کشید و پرده از سیاستی برداشت که در مسیر پیگیری منافع خود حتی اصول اعلامی‌اش را نیز به محاق برده است. «ایران» برای واکاوی ابعاد این مواضع و سنجش اهمیت سیاسی و دیپلماتیک آن در گفت‌وگو با شماری از کارشناسان، استادان دانشگاه و دیپلمات‌ها، محورهای اصلی سخنان رئیس‌جمهوری را به بحث گذاشته

آمریکا و اسرائیل در زمره بازیگرانی هستند که در جنگ و ستیزشان علیه ایران سیاست قدرت را محور اصلی حقانیت در نظام بین‌الملل تلقی نموده و به این ترتیب نشانه‌هایی از استعمار قدیم مبتنی بر جنگ، تهاجم نظامی و تخریب را در دستور کار خود قرار داده‌اند. افشای سیاست جنگ و خشونت آمریکا و اسرائیل از تریبون مجمع عمومی سازمان ملل را می‌توان اصلی‌ترین نشانه حقانیت ایران نزد بازیگران مختلف نظام جهانی دانست. پزشکیان با لباس مشکی که نماد عزاداری ملی ایرانی است، در مجمع عمومی حضور پیدا کرد و از تروریسم آمریکایی صحبت کرد؛ موضوعی که برای بسیاری از ملت‌ها و دولت‌های جهان شناخته شده است. لباس مشکی در پیوند با بازخوانی بی‌باز سیاست‌های تهاجمی آمریکا از سوی رئیس‌جمهوری ایران را می‌توان نمادی از مقاومت در سازمانی دانست که تلاش دارد تا سازوکارهای تحقق حقانیت سیاسی کشورها را فراهم سازد. چنین انگاره‌هایی را می‌توان نشانه‌هایی از ادبیات مقاومت دانست که سیاست تهاجمی آمریکا و اسرائیل در ارتباط با ایران را تفسیر می‌کند.

اندیشه و انگاره پزشکیان در روند اجلاس‌یه ۸۱ مجمع عمومی سازمان ملل مبتنی بر بازخوانی «اعتماد و حقانیت» در نظام جهانی بوده است. پزشکیان به کشورهای مختلف هشدار داد که ایالات متحده هیچگونه حقانیتی بر سایر کشورها قائل نبوده و همواره تلاش دارد تا ندای حق طلبانه سایر بازیگران

سخنرانی مسعود پزشکیان در مجمع عمومی سازمان ملل در نگاه اول، مجموعه‌ای از مواضع آشنا به نظر می‌رسید؛ مخالفت با فلسطی‌ها‌های آمریکا، محکومیت اقدامات تروریستی آمریکا، تأکید بر حق ایران در دفاع از منافع ملی و دعوت به همکاری جمعی برای امنیت منطقه‌ای همگی مواضع رسمی جمهوری اسلامی ایران طی سال‌های گذشته نیز بوده است؛ اما اگر این سخنان در چارچوب منطق راهبردی جمهوری اسلامی و تحولات پس از جنگ‌های اخیر منطقه بازخوانی شود پیام دیگری نیز قابل مشاهده است که می‌توان آن را تلاش برای گذار از بازدارندگی پرهزینه به بازدارندگی هوشمند، بدون عقب‌نشینی از مؤلفه‌های قدرت ملی ارزیابی کرد. مرور حوادث سال‌های گذشته نشان داده است که هر اندازه تنش‌های منطقه‌ای افزایش یافته، هزینه‌های ژئوپلیتیکی ایران نیز بیشتر شده است و برآیند حوادث به تشدید فشارهای سیاسی و اقتصادی تا شکل‌گیری ائتلاف‌های بازدارنده علیه تهران انجامیده است. در چنین شرایطی، حفظ قدرت تنها بخشی از معادله است و بخش مهم‌تر، مدیریت هزینه‌های استفاده از قدرت است که به نظر می‌رسد سخنرانی رئیس‌جمهوری را باید از همین منظر تحلیل کرد. پزشکیان کوشید میان قدرت بازدارندگی و استفاده از این قدرت تمایز قائل شود و این پیام، بیش از آنکه نشانه تغییر در توان یا اراده ایران باشد، تلاشی برای کاهش نگرانی‌های بین‌المللی و جلوگیری از تحریک ایران به گان‌ون اجماع‌های امنیتی جدید است. از همین زاویه، جمله محوری او ناظر بر این گزاره که «یا امنیت را با هم می‌سازیم

شهرز شربیتی استاد دانشگاه تربیت مدرس

یا ناامنی را با هم تجربه می‌کنیم» نیز فقط یک دعوت اخلاقی به صلح نیست و بر این واقعیت ژئوپلیتیکی تکیه دارد که در غرب آسیا، ناامنی دیگر محدود به مرزهای یک کشور باقی نمی‌ماند و اخلال در بازار انرژی، افراط‌گرایی، مهاجرت و بی‌ثباتی اقتصادی، زنجیره‌ای از پیامدها را ایجاد می‌کنند که همه بازیگران منطقه را متأثر می‌سازد به نحوی که حتی رقبای راهبردی نیز ناگزیرند هزینه‌های رقابت را مدیریت کنند.

در همین حال این سخنرانی از منظر روان‌شناسی سیاسی نیز قابل تحلیل است. از منافع خود است تغییر دهد و این همان بحران می‌کوشند افزون بر تغییر محاسبات رقیب، ادراک و احساسات مخاطبان را نیز مدیریت کنند. پزشکیان تلاش کرد تصویر ایران را از بازیگری که ممکن است امنیت منطقه را مختل کند به بازیگری که خواهان ثبات، اما آماده دفاع از منافع خود است تغییر دهد و این همان نقطه‌ای است که نشان می‌دهد دیپلماسی فقط انتقال مواضع نیست و مدیریت ادراک و کاهش تنش‌های امنیتی نیز در آن اهمیت دارد. با وجود این بدیهی است که موفقیت این راهبرد را نباید فقط با کیفیت و عبارات یک سخنرانی سنجید چرا که در مناسبات بین‌المللی، اعتبار راهب پیام سیاسی به میزان انطباق آن با رفتار عملی دولت‌ها وابسته است.

اگر گفتار و رفتار در یک مسیر قرار گیرند، ایران می‌تواند بخشی از هزینه‌های ژئوپلیتیکی رقابت‌های خود را کاهش دهد، بی‌آنکه از عناصر اصلی بازدارندگی فاصله بگیرد. شاید مهم‌ترین هدف این سفر و پیام سخنرانی پزشکیان نیز همین باشد که او تلاش می‌کند ایران همچنان قدرت بازدارندگی خود را حفظ کند، اما تصویر و ذهنیت ایران در قدرت به شکلی هوشمندانه‌تر مدیریت شود.

را رقیب نمی‌داند، بلکه آنان را دارای سرنوشت مشترک می‌داند و معتقد است امنیت ایران از امنیت منطقه جدا نیست. بر این اساس، ایجاد یک نظم امنیتی درون‌منطقه‌ای می‌تواند وابستگی به قدرت‌های خارجی را کاهش دهد و زمینه مدیریت بومی بحران‌ها را فراهم کند. از نگاه ایران، حضور و مداخله قدرت‌های فرامنطقه‌ای نه‌تنها الزاماً امنیت ایجاد نکرده، بلکه در مواردی به گسترش ناامنی انجامیده است. در مجموع سخنان آقای پزشکیان بر پیوند میان عدالت و امنیت تأکید دارد و پیام محوری این مواضع را می‌توان چنین خلاصه کرد: ایران قدرت می‌خواهد، اما قدرت را برای جنگ نمی‌خواهد؛ قدرت را برای بازدارندگی، دفاع از استقلال و ایجاد زمینه برای صلح می‌خواهد. از این منظر، ایران از میز مذاکره قرار نمی‌گیرد، اما تحقق صلح را در گرو کنار گذاشتن تهدید و تجاوز و بازگشت به عقلانیت، دیپلماسی و رعایت اصول عادلانه در روابط بین‌الملل می‌داند.

صدای قاطع ایران در برابر نظم دوگانه جهان

علی فکری رئیس پیشین سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و رفی ایران

وجود تفاوت‌های سیاسی و جغرافیایی در اعتراض به استانداردهای دوگانه، نقض حقوق بین‌الملل و نابرابری در ساختار قدرت جهانی، اشتراکات قابل توجهی در مواضع خود نشان می‌دهند. سخنان پزشکیان را نیز می‌توان در امتداد همین گفتمان و در عین حال به عنوان بیان صریح مواضع ایران درباره نظم بین‌المللی موجود ارزیابی کرد. اولین محور مهم سخنان رئیس‌جمهوری، مسأله اجراء تبعیض‌ها در حقوق بین‌الملل بود. از این منظر، نمی‌توان انتظار داشت قواعد بین‌المللی تنها زمانی مورد استناد قرار گیرند که با منافع قدرت‌های بزرگ سازگار نباشند. در مواردی که با منافع آنان تعارض دارند، نادیده گرفته شوند. چنین رویکردی نه‌تنها اعتبار حقوق بین‌الملل را تضعیف می‌کند، بلکه زمینه‌ساز بی‌ثباتی و ناامنی بیشتر در نظام بین‌الملل خواهد شد. این مسأله یکی ماه‌ها و سال‌های اخیر به یکی از محورهای مشترک مواضع بسیاری از کشورهای جنوب جهانی تبدیل شده است. محور دوم، اعتراض به جابه‌جایی جایگاه قربانی و عامل تجاوز و تروریسم است. در شرایطی که اقدامات نظامی رژیم صهیونیستی در فلسطین و دیگر نقاط منطقه، از جمله به بیمارستان‌ها و زیرساخت‌ها تاحملیات نظامی در غزه و لبنان، پیامدهای گسترده‌ای بر منطقه گذاشته است، نسبت دادن عنوان تروریسم به ملت‌ها و کشورهایی که مدعی دفاع از خود هستند، در نگاه این گفتمان نمونه‌ای از استانداردهای دوگانه محسوب می‌شود. پزشکیان با طرح این

قدرت برای صلح

صباح زنگنه دیپلمات پیشین ایران در منطقه

سخنان مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهوری ایران در مجمع عمومی سازمان ملل را می‌توان تلاشی برای تثبیت نسبت میان «قدرت»، «امنیت» و «صلح» در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران دانست. محور اصلی این مواضع آن است که ایران قدرت را به عنوان ظرفیت بازدارندگی، دفاع از استقلال ملی و ابزاری برای دستیابی به صلح پایدار تعریف می‌کند؛ رویکردی که در سبتر تحولات امنیتی و دیگری‌های سال ۲۰۲۵ میان ایران، اسرائیل و آمریکا اهمیت بیشتری یافته است. در این چارچوب، جنگ و مذاکره الزاماً دو مفهوم متعارض نیستند. ایران از یک سو بر آمادگی خود برای دفاع تأکید دارد و از سوی دیگر، مذاکره دیپلماسی را مسیر حل اختلافات می‌داند اما مذاکره را زمانی مؤثر می‌داند که با تهدید نظامی، فشار و فریب همراه نباشد. از این منظر، مذاکره

یکی دیگر از محورهای مهم این مواضع، امنیت منطقه‌ای است. ایران همسایگان خود